

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Бересток Б. П.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

На сьогодні нагальною є потреба створення ефективної правоохоронної системи, яка б відповідала міжнародним стандартам, враховувала останні здобутки юридичної науки [6].

Стара система влади виявилась неспроможною забезпечити громадський порядок та безпеку життя людей на належному рівні. Нова ж влада спрямовується до реформування та реорганізації правоохоронної системи України, зокрема системи Міністерства внутрішніх справ України. Першим кроком стало відновлення Національної гвардії України.

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій [5]. Отже, дане військове формування доцільно розглядати як окремий орган виконавчої влади.

За В.І. Осадчим, правоохоронна функція – це гарантування функціонування суспільних відносин, врегульованих правом [1]. У свою чергу, І.П. Лавринчук зазначає, що правоохоронна функція передбачає охорону кожного члена суспільства від несправедливого поводження з боку інших осіб [3]. Разом з цим, П.В. Онопенко вважає, правоохоронними функціями держави є об'єктивно зумовлені її охоронними правовими потребами і сутністю державної влади однорідні стійкі напрямки її діяльності із задоволення цих потреб [2].

Правоохоронна функція – це комплексний цілісний пріоритетний напрямок державної політики, спрямований на забезпечення відповідно до засад верховенства права та пріоритету прав людини охорони права і правовідносин, а також захисту основ конституційного ладу, у тому числі прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина, законності та правопорядку [4].

Статус (лат. status) — правове становище (сукупність прав та обов'язків) фізичної або юридичної особи [7].

За А.М. Кулішем, питання правового статусу державного органу в юридичній літературі донедавна зводилося, головним чином, до визначення його компетенції, встановленого законодавством кола прав та обов'язків [8], що не дає змоги повністю розкрити зміст поняття «правовий статус». Під правовим статусом державного органу, як правило, розуміють певну сукупність повноважень юридично-владного характеру, реалізація яких забезпечує виконання покладених на нього завдань [9]. Але О.М. Бандурка застерігає, що таке визначення є досить вузьким, воно не охоплює значної частини питань організації і діяльності державних органів, які визначають їх правовий стан або статус (ці два поняття часто ототожнюються, розглядаються як синоніми) [10]. Найбільш обґрунтованою

є позиція тих авторів, які розглядають правовий статус суб'єктів права через їх правосуб'єктність, тобто включають у правовий статус призначення органів, їх завдання, функції, компетенцію і повноваження, форми, методи та цілі діяльності.

Основним елементом, безумовно, є компетенція. Однак однозначного та компромісного визначення цього поняття на даний момент немає. Підтвердження цього є багатоманітність наукових думок щодо зазначеного питання. Так, Д. Бахрах вважає компетенцію «основною частиною правового статусу, яка складається із сукупності владних повноважень відносно певних предметів відання». Зміст компетенції він поділяє на дві складові: перший елемент — обов'язки та права, пов'язані зі здійсненням влади, участю у владних відносинах, у тому числі і право видавати певні акти. Другий елемент — підвідомчість, правове закріплення кола об'єктів, предметів, справ, на які поширюються владні повноваження [12].

У свою чергу, А. Альохін визначає компетенцію, як систему повноважень цього органу щодо здійснення державної влади... вона містить в собі обов'язок і право виконувати визначені завдання та функції [13]. Ю. Козлов виділяє базовий елемент компетенції — наявність визначеного об'єму юридично-владних повноважень [14].

Таким чином, варто погодитись з тим, що основним складовим елементом компетенції є повноваження, які в цілому визначаються як сукупність прав та обов'язків. Однак, досліджуючи визначення поняття повноваження, виникає проблема ототожнення та відмежування повноваження як окремої правової категорії і сукупності інших прав та обов'язків.

Загалом, «компетенцію» доцільно визначати як сукупність повноважень відповідного органу для виконання покладених на нього завдань [11]. Та все ж питання щодо визначення лишається відкритим та дискусійним.

Дискусія ведеться також відносно інших складових елементів адміністративно-правового статусу органу виконавчої влади, до яких можна віднести: мету, завдання, функції, а також відповідальність.

Л. Коваль вважає, що функції органу державної влади - складові частини змісту його діяльності, які відображені у поставлених перед органом завданнях із забезпечення життєво важливих потреб керованого об'єкта і здійснюються шляхом реалізації покладених на нього повноважень. В. Тацій визначає функції як комплекс взаємопов'язаних організаційно-правових впливів органу, який служить напрямком для досягнення мети, поставленої перед системою управління. За Д. Мандичевим функції органу державної влади - основні взаємопов'язані напрямки діяльності, що реалізуються як органом в цілому, так і його структурними підрозділами, посадовими особами і службовцями для виконання загальної мети. Д. Мандичев також дійшов висновку, що функції та завдання органів державної влади слід розмежовувати через їх природу [9]. Він вважає, що функціям властиві безперервність і постійність, не обумовленість конкретними подіями і діями стосовно завдань, а від так вони по суті мають тимчасовий характер. Завдання ж передбачають сталість змісту, його незмінність. Автор вважає можливим чітко закріплення функцій в статусі відповідного органу шляхом визначення завдань, які поставлені перед ним.

Отже, розумним та доцільним є відмежування понять «функції» та «завдання» органу виконавчої влади. Крім того, не слід зупинятися на існуючому стані справ та варто продовжувати пошук оптимальної позиції у розмежуванні правової термінології та створення єдиного, уніфікованого підходу у правотворчій діяльності.

Проаналізувавши вищевикладене, можна зробити висновок, що розуміння

визначення та змісту адміністративно-правового статусу Національної гвардії України як органу виконавчої влади дозволяє певним чином його виокремити поміж ряду інших державних органів, визначивши особливості його організації, функціонування та взаємодії з іншими органами державної влади.

Крім того, слід акцентувати увагу на необхідність чіткої законодавчої регламентації структури та діяльності Національної гвардії України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Осадчий В.І. Правоохоронні органи як суб'єкти кримінально-правового захисту / В. Осадчий // Право України. – 1997. – № 11. – С. 71–75.
2. Онопенко П.В. Правоохоронні функції української держави: зміст і реалізація : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / П.В. Онопенко ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К., 2005. – 18 с.
3. Лавринчук І. Обставини встановлення правового статусу державного службовця / І. Лавринчук / Право України. – 1999. – № 9. – С. 98–102.
4. Соколенко О.Л. Поняття та ознаки правоохоронної функції держави як основи правоохоронної діяльності / О.Л. Соколенко / Форум права. – 2012. – № 4. – С. 847–852.
5. Про Національну гвардію України [Електронний ресурс] : Закон від 13. 03. 2014 р. № 876-VII. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/876-18>.
6. Кучук А.Н. Теоретико-правовые основы правоохранительной деятельности в Украине : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / А.Н. Кучук ; Институт законодательства Верховной Рады Украины. – К., 2007.
7. Юридична енциклопедія : в 6 т. - Т. 5. П-С / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) [та ін.]. - К. : Укр. енцикл., 2003.
8. Куліш А.М. Організаційно-правові засади функціонування правоохоронної системи України : монографія : в 2 ч. - Ч. 1 / А.М. Куліш. Суми : Вид. Сум. держ. ун-ту, 2007. – 220 с.
9. Угровецький О. П. Система оподаткування в Україні : становлення, адміністрування, реформування : монографія / О.П. Угровецький. - Х. : Золота миля, 2009. – 326 с.
10. Бандурка О.О. Управління державною податковою службою в Україні : монографія / О.О. Бандурка. -Х. : Вид. НУВС, 2005. – 326 с.
11. Синкова О. До питання правового статусу органу виконавчої влади / О. Синкова // Правничий часопис Донецького університету : наук. журн. — 2008. — № 1.
12. Бахрах Д.Н. Административное право России : учеб. для вузов / Д.Н. Бахрах. – М. : Изд. группа НОРМА-ИНФРА-М, 2000.
13. Алехин А.П. Административное право Российской Федерации : учеб. / А.П. Алехин, А.А. Кармолицкий, Ю.М. Козлов. – М. : Зерцало, 1997.
14. Козлов Ю.М. Административное право : учеб. / Ю.М. Козлова, Л.Л. Попова. — М. : Юристь, 2000.